

Nr 54.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete; given Stockholms slott den 20 oktober 1939.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete.

GUSTAF.

Albert Forslund.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 17 juni 1916 (nr 235)
om försäkring för olycksfall i arbete.

Häriigenom förordnas, att 1 § lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete¹⁾ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

1 §.

Envar arbetare — — — i arbetet.

Såsom föranledd — — — skadan yppades.

Ersättning på grund av försäkringen skall ej utgå för skada, som förorsakats av krigsåtgärd under krig, vari Sverige är indraget.

Såsom olycksfall — — — med arbetsanställningen.

Kostnaden för — — — av arbetsgivaren.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

¹⁾ Senaste lydelse se SFS 1936: 383.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 6 oktober 1939.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Forslund, fråga om *visst tillägg till allmänna olycksfallsförsäkringslagen rörande olycksfall under krigstid* samt anför:

Gällande bestämmelser.

Enligt 1 § *lagen* den 17 juni 1916 (nr 235) *om försäkring för olycksfall^{var} i arbete* är i princip envar arbetare, som avses i *lagen*, försäkrad för skada till följd av olycksfall i arbetet. Såsom olycksfall i arbetet anses ock olycksfall vid färd till eller från arbetsstället, där färden föranledes av och står i omedelbart samband med arbetsanställningen. Arbetare i *lagens* mening är jämlikt 2 § med vissa undantag envar, som mot avlöning användes till arbete för annans räkning utan att i förhållande till honom vara att anse såsom självständig företagare, ävensom envar, som för vinnande av yrkesutbildning utan avlöning utför dylikt arbete. Undantagna äro bland andra, där arbetet utföres för allenast en arbetsgivares räkning, dennes make, hemmavarande barn och föräldrar. Efter förordnande av Konungen må såsom arbetare enligt *lagen* anses även elever vid anstalter för yrkesutbildning.

35 § innehåller stadgande därom, att arbetsgivare är berättigad att enligt *lagen* försäkra dels annan arbetare än som avses i *lagen* för olycksfall i arbete, dels ock arbetare, som är försäkrad för sådant olycksfall, jämväl för olycksfall utom arbete.

Försäkringen äger rum i riksförsäkringsanstalten eller för ändamålet bildade ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolag, vilkas delägare äro arbetsgivare och för vilkas förbindelser delägarna svara med obegränsad personlig ansvarighet (4 §). Försäkringsavgiften skall enligt 15 § första stycket av försäkringsinrättningen bestämmas till belopp, som med hänsyn till arbetets farlighet i allmänhet och de särskilda förhållanden, under vilka det bedrives, efter försäkringstekniska grunder provas erforderligt för täckande av den risk, som försäkringen avser, med tillägg i fråga om förut angivna bolag av ett belopp, motsvarande omkostnaderna för försäkringen; avgiften kan förty

ökas eller minskas i den mån förändring i försäkringsrisken eller omkostnaderna äger rum. Som bidrag till kostnaderna för försäkringsrådets och riksförsäkringsanstaltens verksamhet skola enligt 16 § vissa avgifter erläggas till statsverket, utgörande för försäkring i riksförsäkringsanstalten fem procent och för försäkring i bolag tre procent av försäkringsavgifterna. Arbetsgivare, som är skyldig utgiva understöd av mot den lagstadgade ersättningen svarande slag, kan jämlikt 15 § andra stycket under vissa betingelser erhålla minskning i försäkringsavgiften men ej i avgiften till statsverket. Vissa kommuner och andra större arbetsgivare hava mot befrielse från försäkringsavgiften åtagit sig stå s. k. självrisk, d. v. s. att själva svara för ersättningarnas utgivande. I sista hand svarar dock försäkringsinrättningen härför, och försäkringsinrättningen äger av arbetsgivaren fordra säkerhet för ersättningens utgivande.

Till statens arbetare utgår jämlikt *kungörelsen* den 30 november 1917 (nr 832) *angående särskilda bestämmelser i fråga om tillämpning av lagen om försäkring för olycksfall i arbete* den 17 juni 1916 å arbetare, som användas till arbete för statens räkning, ersättning i enlighet med bestämmelserna i allmänna olycksfallsförsäkringslagen direkt av statsmedel, och försäkringsavgifter för dessa arbetare erläggas sålunda ej.

Enligt 1 § *lagen* den 14 juni 1929 (nr 131) *om försäkring för vissa yrkessjukdomar* skall den, som jämlikt allmänna olycksfallsförsäkringslagen är försäkrad för skada till följd av olycksfall i arbete, anses vara försäkrad för vissa i lagen närmare angivna yrkessjukdomar. Beträffande sistnämnda försäkring skola enligt 1 § tredje stycket — med iakttagande av vissa i yrkessjukdomsförsäkringslagen givna särbestämmelser — stadgandena i allmänna olycksfallsförsäkringslagen äga motsvarande tillämpning.

Enligt *förordningen* den 11 juni 1918 (nr 375) *angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall* äger fiskare erhålla försäkring i riksförsäkringsanstalten. Till kostnaderna för försäkringen utgå avsevärda bidrag av statsmedel. Ersättning i anledning av försäkringen utgår för skada till följd av olycksfall, som härflyter från utövningen av fiskeyrket eller som uppstår vid försök att rädda människoliv ur sjönöd eller vid användning av fiskebåt, utan att fiske därvid bedrives. Ersättning utgår dock ej för skada, som drabbat den försäkrade vid användning av utländsk båt eller utländskt fartyg. Fiskare må ock erhålla försäkring för olycksfall utom arbete på de villkor, som av riksförsäkringsanstalten bestämmas. I den mån annat ej finnes stadgat i förordningen, skola jämlikt 11 § i avseende på försäkringen bestämmelserna i olycksfallsförsäkringslagen med visst undantag lända till efterrättelse i tillämpliga delar.

Lagen den 11 juni 1937 (nr 348) *om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer*, vilken innehåller vissa särskilda bestämmelser, avsedda att gälla vid sidan av allmänna olycksfallsförsäkringslagens föreskrifter, beträffande ersättning för olycksfall, som — inom område och under tid,

som Konungen äger bestämma — till följd av krigsätgård drabba nyss nämnda personer, innehåller i 8 § bland annat det stadgandet, att bestämmelserna i lagen icke äga tillämpning i fråga om skada, som kan uppkomma därav att Sverige råkat i krig.

Vad slutligen angår *förordningen* den 18 juni 1927 (nr 234) *om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring* är densamma tillämplig å värnpliktiga samt vissa grupper av vid försvarsväsendet fast anställda, dock icke officerare och underofficerare. Konungen äger därjämte i vissa fall besluta om ersättning till frivilligt tjänstgörande m. fl. Förordningen gäller emellertid endast olycksfallsskada eller sjukdom, som ådragits under militärtjänstgöring i fredstid.

Framställning från riksförsäkringsanstalten.

I skrivelse den 18 september 1939 har riksförsäkringsanstalten framhållit, att allmänna olycksfallsförsäkringslagen icke innehölle några särskilda bestämmelser angående lagens tillämpning i krigstid. Enligt anstaltens mening vore emellertid vissa särbestämmelser påkallade. Till stöd för denna åsikt har anstalten anfört:

Ett nutida krig medför som bekant genom luftbombardemang och andra krigsätgårdar betydande risker även för civilbefolkningen, däribland den inom industrien och näringslivet i övrigt sysselsatta arbetskraften. Härav följer, att det för den sociala olycksfallsförsäkringen kan bli ett spörsmål av största vikt, om en skada, som till följd av krigsätgård tillfogas arbetare under arbetet, skall vara att betrakta som olycksfall i arbete i olycksfallsförsäkringslagens mening. Lagtexten innehåller icke någon definition av begreppet »olycksfall i arbete». I lagtillämpningen har såsom en allmän fordran för att olycksfall i arbete skall anses föreligga uppställts det villkoret, att olycksfallet skall stå i visst inre orsakssammanhang med den verksamhet, vari den skadade är anställd. Dock har det icke ansetts nödvändigt, att olycksfallet skall hava sin grund i en för arbetet säregen fara eller i en av arbetsförhållandena betingad stegring av det dagliga livets faror. Sålunda har ersättning utgivits för skador till följd av vis major (t. ex. åskslag) och insektssting, utan att det behövt påvisas, att den skadade på grund av arbetet var särskilt utsatt för att drabbas av skadan. Det har oftast ansetts tillräckligt, att arbetaren under arbetet på arbetsplatsen utsattes för den ifrågavarande faran. Beträffande skador, som uppsåtligen tillfogats den skadade av annan person, torde däremot förutsättningen för antagande av olycksfall i arbete enligt lagtillämpningen i regel vara, att gärningen kan anses hava visst samband med arbetet eller arbetsförhållandena.

Den vid krigstillstånd inträdande risken för skador under arbetet till följd av krigsätgårdar är helt olik den normala risk för olycksfall i samband med driften, som den sociala olycksfallsförsäkringen är avsedd att bära. Det är här fråga om en allmän samhällelig risk, väsentligen beroende av andra faktorer än den normala driftsrisk. Arbetsföretagets geografiska läge, arbetsplatsens egenskap av militär anläggning eller anordning för militärt ändamål eller dess närhet till sådan anläggning eller anordning eller till den egentliga krigsskådeplatsen och en rad andra speciella faktorer hava mer eller mindre dominerande betydelse för den av kriget föranledda särskilda risken. I vissa fall uppkommer en speciell ökning av risken därav,

att ett enskilt företag i det allmännas intresse driver tillverkning av visst för krigföringen erforderligt material eller på annat sätt direkt tjänar krigföringen. Den av krigstillståndet härflytande risken är tydligen av helt annan karaktär än risken för sådana förut berörda olycksfall till följd av vis major, som i rättstillämpningen godkänts som olycksfall i arbete. Ur här ifrågavarande bedömningssynpunkter äro de av krigsåtgärder föranledda skadorna snarare jämförliga med de av annan person uppsåtligen tillfogade skador, som jämväl förut omnämnts.

I vart fall böra skador, som till följd av krig, vari Sverige deltagar, drabba arbetare under arbetet, enligt anstaltens mening icke anses stå i sådant orsakssammanhang med arbetet, att de kunna betraktas som olycksfall i arbete i olycksfallsförsäkringslagens mening. Då det emellertid är av vikt, att tvekan icke skall kunna uppkomma i detta avseende, är det enligt anstaltens mening nödvändigt, att det i lagstiftningsväg fastslås, att olycksfallsförsäkringslagen icke äger tillämpning å här avsedda skador.

Det kan icke ur principiella synpunkter anses riktigt, att risken för sådana skador, som förut nämnts, skulle bäras av den sociala olycksfallsförsäkringen. Om krigets förödelser skulle komma att övergå Sverige, finge statsmakterna i sinom tid att taga ställning till vilka hjälpåtgärder, som kunde vidtagas för de av kriget drabbade. Det är tydligt, att sådana åtgärder finge övervägas såväl för den i kriget deltagande militären som civilbefolkningen, och att det icke synes riktigt att låta ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagens grunder utgå till vissa medborgare utan hänsynstagande till vilken hjälp staten eller det allmänna kunde lämna de övriga.

Efter vad riks-försäkringsanstalten sålunda anført ur formella och principiella synpunkter har anstalten i fråga om de praktiska verkningar, som skulle följa, därest allmänna olycksfallsförsäkringslagen bleve tillämplig å skador till följd av krigsåtgärder under krig, vari Sverige deltog, yttrat följande:

Försäkringsinrättningarna skulle hava att söka täcka den ökade risken genom höjning av försäkringsavgifterna. Krigshändelserna kunna mycket väl utfalla så, att kostnaderna särskilt komme att drabba en eller några få av försäkringsinrättningarna, eventuellt sådan arbetsgivare, som står självrisk. Det torde därför över huvud icke vara möjligt att låta den sociala olycksfallsförsäkringen bära de ifrågavarande kostnaderna, utan att mycket ingripande särbestämmelser genomfördes angående sättet för kostnadernas täckande och fördelning mellan försäkringsinrättningarna.

Riks-försäkringsanstalten har härefter framhållit, att i allmänna olycksfallsförsäkringslagen borde intagas ett uttryckligt stadgande, att lagen icke skulle vara tillämplig å skador under arbetet på grund av krigsåtgärd under krig, vari Sverige deltog. Det syntes anstalten tydligt, att den frivilliga försäkringen enligt 35 § i lagen lika litet borde gälla som den obligatoriska försäkringen.

Anstalten har vidare erinrat därom, att 1927 års förordning om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, avsåge endast skada under tjänstgöring i fredstid. Efter en redogörelse för tillkomsten av denna författning har anstalten anført:

Tvivalsutan skulle skador, som militär personal på annat sätt än genom deltagande i strid ådroges under militärtjänstgöring, i vissa fall kunna för-

anleda ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagen. Vad angår de under strid ådragna skadorna kan något kategoriskt uttalande icke avgivas, då ärende angående ersättning för sådan skada naturligen icke varit föremål för prövning. Riksförsäkringsanstalten är emellertid av den uppfattningen, att frågan om ersättning för skador under militärtjänstgöring i krigstid bör lösas i ett sammanhang för de olika personalgrupperna. I olycksfallsförsäkringslagen bör därför föreskrivas, att lagen icke är tillämplig å dylika skador.

Riksförsäkringsanstalten har i sammanhang härmed förklarat sig utgå från att frågan om utfärdande av bestämmelser angående ersättning för skador under militärtjänstgöring i krigstid är föremål för övervägande.

Anstalten har föreslagit, att de ifrågasatta bestämmelserna, vilka borde erhålla omedelbar verkan, skulle intagas i ett nytt tredje stycke i 1 § allmänna olycksfallsförsäkringslagen med följande innehåll:

»Ersättning på grund av försäkringen skall ej utgå för skada, som försorsakas av krigsåtgärd under krig, vari Sverige är indraget, och ej heller för skada, som någon till följd av krigsförhållandena eller av annan anledning åsamkas under militärtjänstgöring i krigstid.»

Beträffande innebörden av det föreslagna stadgandet har riksförsäkringsanstalten anfört:

Under stadgandet torde böra falla, förutom de av krigsförhållandena direkt föranledda skadorna, även vissa skador, som stå i nära indirekt samband med krigsförhållandena. Om exempelvis någon under röjningsarbete efter bombardemang skadas på grund av att arbetet till följd av bombardemangets verkningar är förenat med speciella risker, torde stadgandet böra vara tillämpligt. Detta synes även böra gälla, om någon skadas på väg till arbetet, därest färden av samma anledning är förenad med speciella faromoment. Fall kunna emellertid även tänkas, då sambandet med krigsförhållandena är så lösligt, att stadgandet icke torde böra vara tillämpligt. Som exempel härpå synes kunna nämnas det fall, att arbetet till följd av krigsförhållandena förlägges till annan ort och arbetaren på grund härav företager särskild färd, varunder han skadas, utan att olycksfallet direkt föranledes av krigsförhållandena. Att i lagen exakt och uttömmande angiva de fall av olika slag, som här åsyftas, torde knappast låta sig göra. Stadgandet synes därför böra givas förut angivna, mera allmänna avfattning. Avgörandet av de gränsfall, som kunna uppkomma, därest stadgandet behöver komma att tillämpas, torde få överlämnas åt lagtillämpningen.

Yttranden över riksförsäkringsanstaltens förslag.

Över riksförsäkringsanstaltens förslag hava yttranden avgivits av försäkringsrådet, socialstyrelsen, svenska arbetsgivareföreningen, landsorganisationen i Sverige samt de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening.

Försäkringsrådet och *de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening* tillstyrka utan närmare motivering riksförsäkringsanstaltens förslag.

Socialstyrelsen tillstyrker jämväl riksförsäkringsanstaltens förslag. Styrelsen erinrar liksom anstalten därom, att den sociala olycksfallsförsäkringen icke utan en avsevärd premieförhöjning torde kunna bära den risk för ska-

dor under arbetet, som inträder vid krigstillstånd. Genom en sådan premieökning skulle arbetsgivarna bliva oskäligt betungade. Om krigets förödelse skulle komma att övergå Sverige, vore statsmakterna nödsakade att i sinom tid taga ställning till vilka hjälpåtgärder, som kunde vidtagas för de av kriget drabbade. Sådana åtgärder finge övervägas såväl för den i kriget deltagande militären som för civilbefolkningen. Under förutsättning därav kunde det icke synas riktigt att låta ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagens grunder utgå till vissa medborgare utan hänsynstagande till vilken hjälp staten eller det allmänna kunde lämna de övriga.

Socialstyrelsen understryker i detta sammanhang vikten av att en allsidig utredning kommer till stånd beträffande frågan om ersättning för de olycksfall, som under krig kunna drabba den civila befolkningen såväl i som utom arbetet.

Även *landsorganisationen* förklarar sig intet hava att erinra mot riksförsäkringsanstaltens förslag samt anför:

Redan av olycksfallsförsäkringslagens förutsättningar och syftemål torde följa, att densamma icke avsetts omfatta skador, som förorsakats av krigsåtgärder. Det förhållandet att i rättstillämpningen för rätt till ersättning enligt lagen icke uppställts fordran att olycksfallet skall ha haft sin grund i en för själva arbetet säregen fara eller i en av arbetsförhållandena betingad stegring av det dagliga livets faror torde knappast kunna åberopas för en motsatt mening, då för de fall av undantag från kravet på sådant sammanhang, vilka i praxis förekommit, det varit gemensamt utmärkande, att olycksfallet hänfört sig till sådana händelser, med vilka man under alla tidsförhållanden måste räkna. Den vid krigstillstånd inträdande risken för skador under arbete till följd av krigsåtgärder är emellertid helt olika den normala risk för olycksfall i samband med driften, som den sociala olycksfallsförsäkringen är avsedd att bära. Detta gäller emellertid endast i den mån fråga är om en olycksfallsrisk beroende av arbetsplatsens geografiska läge, egenskap av militär anläggning, närhet till den egentliga krigsskådeplatsen och dylika faktorer. Däremot kan landsorganisationen icke finna, att den olycksfallsrisk, som sammanhänger med att ett enskilt företag i det allmännas intresse driver tillverkning av viss för krigföringen erforderligt material eller på annat sätt direkt tjänar krigföringen, skulle vara att betrakta på annat sätt än den av lagen omfattade, normalt förutberäknliga risken.

Såsom skäl mot en lagtillämpning, enligt vilken ersättningsrätten utsträcker att omfatta här ifrågavarande skador, anför riksförsäkringsanstalten bland annat hänsyn till den väsentliga höjning av försäkringsavgifterna, som skulle bliva erforderlig för täckning av den ökade risken. Detta skäl må i och för sig anses bärande, men större vikt vill landsorganisationen likväl tillägga det av anstalten anförda argumentet, att det icke synes riktigt att låta ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagens grunder utgå till vissa medborgare utan hänsynstagande till vilken hjälp staten eller det allmänna kunde lämna de övriga. Detta argument framhäver nämligen det för frågans bedömande väsentliga, nämligen att här är fråga om en allmän samhällelig risk, drabbande alla medborgare. Om likväl med hänsyn till åtminstone de större industriföretagens utsatta läge såsom anfallsmål vid flygangrepp arbetarna i denna sin egenskap i regel löpa en större risk än andra civila, är detta ett förhållande, som riktigast torde böra beaktas vid statsmakternas ställningstagande till frågan om hjälpåtgärder för krigets offer bland civilbefolkningen. Angelägenheten av effektiva sådana hjälpåtgärder ligger i öppen dag.

Svenska arbetsgivareföreningen giver även sin anslutning till riksförsäkringsanstaltens förslag men förklarar sig dock vilja sätta ifråga, huruvida det föreslagna tillägget borde begränsas till att avse endast skada, som förorsakats av krigsåtgärd under krig, vari Sverige vore indraget. Med den moderna krigföringen kunde övergången från fred till krigstillstånd vara ganska svävande. Föreningen anser därför, att det föreslagna tillägget skall omfatta varje skada, som förorsakats av krigsåtgärd, oavsett om krig förklarats eller ej.

Utredning rörande ersättning för skador, ådragna under krig.

Frågan om ersättning för skador, ådragna under krig, är föremål för utredning genom sociala försvarsberedskapskommittén. I direktiven för denna kommitté har framhållits, bland annat, att staten uppenbarligen måste draga försorg om dem, som under krigstjänstgöring drabbades av sjukdom eller invaliditet. Bestämmelser borde utarbetas, som tillförsäkrade dem skälig sjukpenning respektive invaliditetsunderstöd. Bestämmelserna i 1927 års förordning om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, vilken med avseende å fredsförhållanden reglerade likartade frågor, torde härvid kunna tagas som utgångspunkt. Frågan om tillämpligheten av lagen om försäkring för olycksfall i arbete beträffande värnpliktiga krigsindustriarbetare och arbetare över huvud, som i arbetet skadades genom krigshandling, t. ex. ett bombanfall, syntes även böra göras till föremål för utredning.

Lika väl som det ålåg staten att sörja för dem, som under sin tjänstgöring för försvaret sårades eller insjuknade, måste det, enligt direktiven, anses vara statens skyldighet att i möjligaste mån bereda skäligt understöd åt de efterlevande till dem, som avlede under dylik tjänstgöring.

Slutligen erinrades om att det nutida luftkriget givit en annan omfattning än tidigare åt problemet om hjälp åt de medborgare, som utan att vara direkt verksamma för försvaret bleve offer för krigets verkningar. Planläggningen av hjälpåtgärder i sådant hänseende ålåg i första hand luftskyddsmyndigheterna. Skulle det emellertid under utredningsarbetets gång visa sig, att vissa dylika frågor ägde sådant samband med övriga sociala krigsberedskapsfrågor, att de lämpligen borde inbegripas under utredningen, borde, efter samråd med luftskyddsinspektionen, åt utredningen kunna givas en sålunda vidgad omfattning.

Av vad riksförsäkringsanstalten och remissmyndigheterna anfört framgår, att den på avgifter från arbetsgivarna grundade försäkringen enligt allmänna olycksfallsförsäkringslagen icke kan anses vara avsedd att äga tillämpning i fråga om sådana olycksfall, som förorsakats av krigshändelser under ett krig, i vilket vårt eget land deltagit. Om ersättning enligt lagen utginge i anledning av olycksfall av nyss angivna beskaffenhet, skulle detta medföra mycket betänkliga verkningar av skilda slag. Något uttryckligt undantag

*Departements
chefen.*

därutinnan finnes emellertid ej stadgat i lagen. Då tvekan om dess tillämplighet med hänsyn härtill skulle kunna förefinnas, anser jag i likhet med riksförsäkringsanstalten och remissmyndigheterna lämpligt, att ett sådant undantag lagfästes.

Att ett undantag av angivet innehåll göres, betyder emellertid ingalunda, att den skadade själv skulle få stå risken för olycksfall av nyssnämnda slag. Ersättning bör givetvis utgå, ehuru i annan ordning än på grund av försäkring enligt allmänna olycksfallsförsäkringslagen. Utredning rörande nu omförmälda ersättningsfrågor pågår för närvarande.

Å militärer, som under krigstid drabbas av olycksfall under anställning i statens tjänst, torde stadgandena i allmänna olycksfallsförsäkringslagen vara tillämpliga. I enlighet med vad riksförsäkringsanstalten föreslagit, var emot erinran icke framställt i remissyttrandena, synes lämpligt, att ersättning för skador under militärtjänstgöring i krigstid lämnas enligt enhetliga regler, vare sig skadan förorsakats av krigsåtgärd eller ej. Då den förut omförmälda utredningen omfattar jämväl detta spørgsmål, synes för närvarande allenast den åtgärden böra vidtagas, att bestämmelse införes i allmänna olycksfallsförsäkringslagen, att densamma ej är tillämplig i fråga om skada, som även annorledes än genom krigsåtgärd åsamkas någon under militärtjänstgöring i krigstid.

Åt det undantagsstadgande, varom nu är fråga, torde i enlighet med riksförsäkringsanstaltens förslag böra givas en allmänt hållen avfattning, då det näppeligen torde låta sig göra, att i lagtexten närmare angiva de olika fall, som kunna tänkas uppkomma. Avgörandet av gränssfallen synes i enlighet med vad anstalten anfört böra överlämnas åt lagtillämpningen. I samband härmed torde få nämnas, att man i nu ifrågavarande sammanhang icke strängt kan få hålla på, att krigsförklaring verkligen formellt utfärdats för att man skall kunna anse, att krig pågår.

Om undantagsbestämmelser av förut angiven beskaffenhet införas i allmänna olycksfallsförsäkringslagen, synes därav utan att ytterligare åtgärd behöver vidtagas följa, att under krig, vari Sverige är indraget, beträffande skada, som förorsakats av krigsåtgärd, icke heller lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar och fiskarförsäkringsförordningen bliva tillämpliga.

De föreslagna nya bestämmelserna synas böra träda i kraft dagen efter utfärdandet.

Föredraganden hemställer härefter, att lagrådets utlåtande över ett på grundval av riksförsäkringsanstaltens lagutkast upprättat förslag till *lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete*, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Astrid Charpentier.

Förslag
till
L a g
angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 17 juni 1916 (nr 235)
om försäkring för olycksfall arbete.

Härigenom förordnas, att 1 § lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete¹⁾ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

1 §.

Envar arbetare — — — i arbetet.

Såsom föranledd — — — skadan yppades.

Ersättning på grund av försäkringen skall ej utgå för skada, som förorsakats av krigsåtgärd under krig, vari Sverige är indraget, och ej heller för skada, som under sådant krig eljest åsamkas den, som fullgör militär tjänstgöring.

Såsom olycksfall — — — med arbetsanställningen.

Kostnaden för — — — av arbetsgivaren.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

¹⁾ Senaste lydelse se SFS 1936: 383.

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd
den 18 oktober 1939.*

Närvarande:

justitieråden EKLUND,
LAWSKI,
VON STEYERN,
regeringsrådet HJÄRNE.

Enligt lagrådet den 17 oktober 1939 tillhandakommet utdrag av protokoll över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 6 oktober 1939, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av chefen för rättsavdelningen i socialdepartementet hovrättsrådet Sven Björkholm.

Lagrådet yttrade:

Lagen om försäkring för olycksfall i arbete är tillämplig å vissa befattningshavare, som fullgöra militärtjänstgöring. Skada, som genom olycksfall i arbete åsamkas sådan befattningshavare under krig men ej förorsakats av krigsåtgärd, omfattas nu av lagen. Den föreslagna bestämmelsen innebär följaktligen, att dessa befattningshavare (bl. a. samtliga officerare och underofficerare) intill dess ytterligare föreskrifter hunnit meddelas skola — i motsats till övriga befattningshavare å vilka lagen är tillämplig — vara helt uteslutna från försäkring för olycksfall i arbete i fall av krig, vari Sverige indrages. Då det icke synes påkallat att borttaga det försäkringsskydd dessa befattningshavare nu åtnjuta, innan frågan om deras rätt till ersättning under krig blivit på annat sätt ordnad, hemställes, att den senare delen av det föreslagna nya stycket måtte utgå.

Ur protokollet:

G. Lindencrona.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 20 oktober 1939.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND, HÄGGLÖF.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Forslund, lagrådets den 18 oktober 1939 avgivna utlåtande över det den 6 i samma månad till lagrådet remitterade förslaget till lag *angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete.*

Efter redogörelse för utlåtandet anför föredraganden:

Med anledning av lagrådets hemställan, tillstyrker jag, att senare delen av det föreslagna nya tredje stycket i lagens 1 § för närvarande icke upptages i lagtexten. Erforderlig jämkning av densamma har vidtagits.

Föredraganden hemställer härefter, att lagförslaget måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Nils-Sture Lindqvist.
